

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1251/2024
26.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић, Весне Мاستиловић, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бранко Бутолен, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, чији је законски заступник Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизијама странака изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2706/21 од 10.10.2023. године, исправљене решењем Апелационог суда у Београду Гж1 2706/21 од 07.12.2023. године, у седници одржаној 26.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2706/21 од 10.10.2023. године, исправљене решењем Апелационог суда у Београду Гж1 2706/21 од 07.12.2023. године – става другог, трећег, четвртог и петог изреке.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2706/21 од 10.10.2023. године, исправљене решењем Апелационог суда у Београду Гж1 2706/21 од 07.12.2023. године – става првог изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2706/21 од 10.10.2023. године, исправљене решењем Апелационог суда у Београду Гж1 2706/21 од 07.12.2023. године – става првог изреке.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 7009/18 од 21.12.2020. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 2.400.000,00 динара и то: на име накнаде за претрпљене душевне болове због умањења животне активности 1.300.000,00 динара, на име претрпљених физичких болова 500.000,00 динара, на име претрпљеног страха 400.000,00 динара и на име наружења 200.000,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 21.12.2020. године па до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев преко износа досуђених ставом првим изреке, а до тражених износа

како је то ближе означено у том ставу изреке. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете по основу умањења радне способности од 70% исплати 2.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 11.07.2003. године. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 1.118.667,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2706/21 од 10.10.2023. године, исправљене решењем Апелационог суда у Београду Гж1 2706/21 од 07.12.2023. године, ставом првим изреке, потврђена је пресуда Првог основног суда у Београду П 7009/18 од 21.12.2020. године у делу става првог изреке којим је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности исплати 1.300.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 21.12.2020. године до исплате и жалба тужене у том делу одбијена као неоснована. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 7009/18 од 21.12.2020. године у осталим деловима става првог изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да му исплати на име претрпљених физичких болова 500.000,00 динара, на име претрпљеног страха 400.000,00 динара и на име наружења 200.000,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 21.12.2020. године па до исплате. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу четвртим изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 7009/18 од 21.12.2020. године, па је обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 837.802,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности па до исплате, док је у преосталом делу захтев тужиоца од досуђеног до траженог износа одбијен као неоснован. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове жалбеног поступка од 140.312,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности па до исплате, а ставом петим изреке, да тужилац туженој накнади трошкове жалбеног поступка од 33.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену странке су изјавиле благовремене ревизије и то тужилац због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, а тужена позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против става другог изреке побијане пресуде на основу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд је нашао да ревизија тужиоца није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а на остале битне повреде одредаба парничног поступка који могу бити разлог за изјављивање овог правног лека тужилац се у ревизији не позива.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код тужене од 01.11.1993. године до 30.11.1993. године. Дана 15.11.1993. године као припадник резервног састава МУП-а РС при обављању редовних задатака падом са литице у реку ... задобио је тешке телесне повреде у виду повреде главе и прелома леве натколенице, након чега је лечен на ВМА од 20.11.1993. до 07.12.1993. године. Тужени је као послодавац за тужиоца сачинио пријаву о повреди на раду наводећи да је тужилац у моменту повреде радио на радном месту са посебним условима рада. Приликом пада тужилац је задобио тешку телесну повреду прелом леве натколенице у више делова и нагњечина по телу, а највише поглавине, повреду главе приликом које је

задобио оштећење слуха на левом уху и оштећење центра за равнотежу. Тужилац при ходу храмље на леву ногу, са спољашње стране се види дугачак ожиљак од око 30 сантиметара од операције, лево колено тужиоца је у контрактури од лакшег до средњег степена. Тужилац је због тешких телесних повреда оперисан два пута, имобилисан, трпео је јаке болове и није могао да се креће без помагала. Бол јаког интензитета трпео је укупно пет дана, средњег интензитета у трајању од око 2 месеца, након чега је трпео бол слабог интензитета до краја непрекидног лечења које је трајало око годину дана, с им што има болове и сада, а имаће их убудуће у зависности од промене времена и тежих физичких напора. Естетско наружење код тужиоца је средњег степена. Умањење животне активности са ортопедске стране је 15% трајно. Тужилац је трпео примарни страх приликом повређивања који је трајао минут-два и био је високог интензитета. Секундарни страх високог интензитета је трајао око два дана, секундарни страх средњег интензитета је трајао око четири недеље јер се тужилац бојао инвалидитета. Секундарни страх ниског интензитета је трајао око шест месеци, а изазивали су га тегобе у кретању и болови у леђима. Због посттрауматског оштећења мозга са губитком вида на једном оку, оштећењем слуха и психичким променама у виду повишене напетости, експлозивних реакција и због посттрауматске епилепсије тужиоцу је животна активност умањена за 50%. Са аспекта ОРЛ умањење животне активности код тужиоца износи 15% трајно, а огледа се у отежаној вербалној комуникацији са околином и одсуству акустичке дискриминације, присуству акустичне феноменологије, поремећаја равнотеже, ометања укућана појачавањем тона електронских медија и друго. На основу Конзилијарног мишљења судских вештака ОРЛ и МФХ, неуропсихијтра и ортопеда-хирурга и трауматолога код тужиоца је укупно умањење животне активности 65% трајно. Са ортопедске стране бол слабог интензитета трајао је до краја непрекидног лечења, што је трајало око годину дана од дана повређивања, па је животна активност тужиоца са ортопедске стране задобила коначни облик крајем 1994. године. Са ОРЛ стране у погледу умањења животне активности од 15%, за овај вид штете коначно стање је настало крајем 1994. године, када је завршено лечење због оштећења слуха на левом уху и оштећења центра за равнотежу. Оштећење слуха које је настало је тешког степена, захтевало је слушни апарат са леве стране, дефинитивног карактера је и неће се погоршати, а оштећење центра за равнотежу компензовано је од стране других елемената у процесу одржавања равнотеже, тако да тужилац нема вртоглавице, па је коначан облик болести настао 1999. године, јер су те године престале потребе за лечењем оштећеног слуха и поремећаја равнотеже. Са ортопедске стране повреде тужиоца су задобиле коначан облик крајем 1994. године. Последица повреда је довела до епилепсије која представља посттрауматску епилепсију. Коначно стање је настало дијагнозом дана 06.09.2001. године. Епилепсија представља хронично обољење, и са акутне у хроничну фазу, односно коначан облик је задобила 06.09.2001. године.

На основу утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев за накнаду штете за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, на име претрпљених физичких болова, претрпљеног страха и на име наружења у износима ближе означеним у ставу првом изреке првостепене пресуде, са образложењем да досуђени износи представљају правичну накнаду тужиоцу за претрпљене ове видове штете на основу одредбе члана 200. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је првостепену пресуду потврдио у делу којим је тужиоцу досуђена накнада штете због претрпљених душевних болова због умањења животне

активности у износу од 1.300.000,00 динара, а преиначио одбијањем тужбеног захтева на име накнаде за претрпљене физичке болове, страх и наружење и одлучио као у изреци.

Према налажењу Врховног суда, правилно је другостепени суд применио материјално право ценећи приговор застарелости потраживања накнаде штете према одредби члана 376. став 1. и 2. Закона о облигационим односима када је тужбени захтев за накнаду штете не име претрпљених физичких болова, страха и наружења одбио.

Одредбом члана 376. став 1. и 2. Закона о облигационим односима, потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од кад је оштећеник дознао за штету и за лице које је штету проузроковало, а у сваком случају за пет година од кад је штета настала. Обавеза накнаде штете сматра се доспелом од тренутка настанка штете, па оштећени стиче право да захтева штету у часу када до штете дође. Штета може да настане истовремено са предузимањем штетне радње или након што је штетник ту радњу предузео. Ако се моменат настанка штете и моменат предузимања штетне радње не поклапају потраживање накнаде штете доспева у тренутку када је штета настала. Како се сазнање за штету не везује за дан њеног проузроковања, већ се околности које се односе на трајање и престанак физичких болова и страха, односно на завршетак лечења и сазнање да су заостале последице проузроковале трајно оштећење здравља и животне активности оштећеног, то сваки вид нематеријалне штете застарева посебно.

По становишту Врховног суда, застарелост потраживања накнаде нематеријалне штете за претрпљене физичке болове почиње тећи од престанка болова, за страх од престанка страха, за душевне болове због умањења животне активности од завршетка лечења и сазнања за трајно умањење животне активности или погоршања здравственог стања, као дана сазнања за нову тежу последицу.

С обзиром на наведено, као и на утврђену чињеницу да је непрекидно лечење тужиоца трајало годину дана, а да је трпео физичке болове слабог интензитета до краја лечења, те да је секундарни страх ниског интензитета трајао око 6 месеци, а да је тужиоцу ожиљак дугачак око 30 сантиметара био видљив после операције, то је правилно другостепени суд закључио да је потраживање тужиоца за накнаду штете за ове видове застарело супротно наводима у ревизији, имајући у виду да је тужба поднета 11.07.2003. године.

Из наведених разлога, на основу члана 414. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије тужене применом члана 404. став 2. Закона о парничном поступку, Врховни суд је нашао да нису испуњени услови из става 1. истог члана да се дозволи одлучивање о ревизији туженог, као изузетно дозвољеној.

Према одредби члана 404. став 1. ЗПП ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

Предмет тражене правне заштите је захтев тужиоца за накнаду штете настале на раду код туженог, као послодавца за коју је тужена у обавези да је накнади сагласно одредби чланова 173. и 174. Закона о облигационим односима. Имајући у виду чињеницу да је тужилац претрпео повреду на раду, те да је тужени као послодавац,

према прописима о безбедности и здрављу на раду дужан да организује рад и мере заштите на раду, тако да запослени уз нормалну пажњу може да обавља рад без опасности по свој живот и здравље, те да пропуштање ове дужности повлачи одговорност послодавца за штету која запосленом услед тога настане. Према томе, запослени има право на безбедност и заштиту здравља на раду у складу са законом, а послодавац је дужан да организује рад којим се обезбеђује заштита живота и здравља запослених у складу са посебним законом и другим прописима. Основ одговорности је кривица послодавца за штетну радњу или пропуштање предузимања радње, ризик од опасне ствари чији је ималац послодавац или ризик од обављања опасне делатности којом се послодавац бави. Кривица послодавца се претпоставља пошто се ради о оборивој претпоставци, послодавац може доказати да је штета настала без његове кривице, а то у овом случају није доказао. Тужена која обавља опасну делатност по члану 174. Закона о облигационим односима није доказала да постоји неки од основа да се тужена ослободи одговорности из члана 177. овог закона.

Спор за накнаду штете због повреде запосленог на раду или у вези са радом је спор из радног односа.

Према члану 441. ЗПП, ревизија је увек дозвољена у парницама о споровима о заснивању, постојању и престанку радног односа. У споровима за наплату новчаног потраживања из радног односа на основу члана 436. ЗПП, о дозвољености ревизије одлучује се сходном применом члана 403. став 3. тог закона – према вредности предмета спора побијаног дела.

У конкретном случају, вредност спора побијаног дела износи 1.300.000,00 динара и очигледно је нижа од динарске противвредности од 40.000 еура према средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, која је меродавна за дозвољеност ревизије у имовинскоправним споровима.

Из наведених разлога, на основу члана 404. ЗПП одлучено је као у ставу другом, а на основу члана 410. став 2. тачка 5. и 413. истог закона као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Бранка Дражић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**